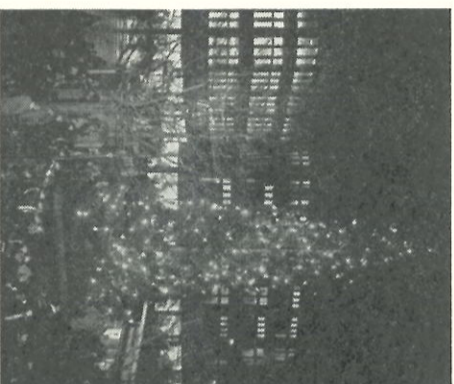

KERSTMIS 1960

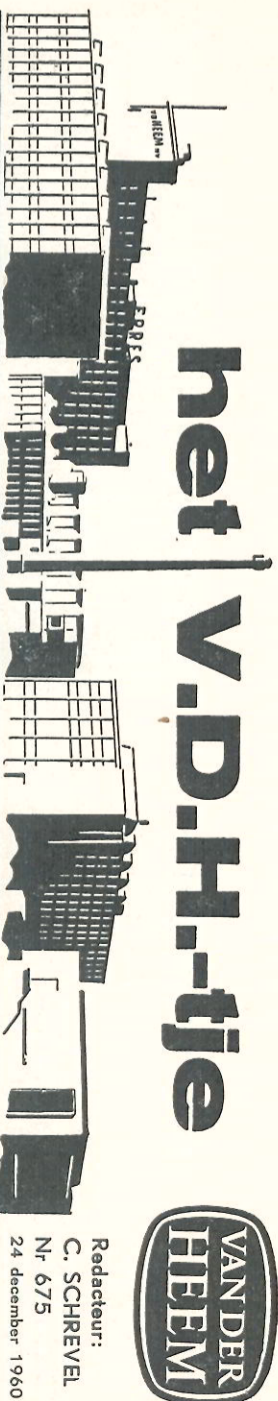
HET
V. D. H. TJE

INHOUD

	pag.
Kersttijd, tijd van bezinning in P. G. Zaayer	1
Nieuwjaarsdag en vroegere nieuwjaarsgebruiken dr F. C. Dominicus	2
Geen handen dan de Uwe K. J. van Duven	4
Vine le vin de la France C. Ph. Arnoldus	5
Het werk van de Ondernemingsraden in het afgelopen jaar	6
A. D. van der Kade Wamptie en Willem Werk- tijderkerking	7
Bijbel en Kunst J. J. van Klink	8
Op bezoek bij de Nederland- se Blindenbibliotheek	10
Puzzel	12

Het Korps van het Leger des
Heils rondom de kerstboom op de
Hofweg te Den Haag.

PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG EN UTRECHT

Redacteur:
C. SCHREVEL
Nr 675
24 december 1960

KERSTTIJD,

TIJD VAN BEZINNING

De kersttijd is voor ongetelde miljoenen een tijd van vreugde, van vreugde over de herdenking van de geboorte van Hem, die voor hen een wegwijzer op hun levenspad is. Doch de Kersttijd is evenzeer een tijd van inkeer, een tijd van zich bezinnen op de waarden van het leven, op de redenen waarom wij hier op aarde zijn, op de taak, die wij te vervullen hebben.

Voor velen speelt zich een belangrijk deel van hun levenstrak af binnen het bedrijf of de organisatie, waarin zij het levensonderhoud voor zich zelf en hun gezin trachten te verwerven.

Zouden wij de acht of negen uren, die wij hiervoor per dag moeten werken alleen op zuiver materiatistische wijze beschouwen, als een noodzakelijk kwaad om in het leven te blijven, dan zou veel van wat een bron van vreugde zou kunnen zijn, ons worden onthouden. Wij moeten er niet van uitgaan, dat onze arbeid alleen een bron is om onze behoeften te bevredigen, doch wij moeten er ons rekenschap van geven, dat zij ook een dienst verlenen is aan de maatschappij, een dienst bewijzen aan onze medemensen, waarvoor wij ten slotte een beloning ontvangen. Willen wij ware vreugde in ons werk scheppen, dan moeten wij de idee van de dienstverlening op de voorgrond stellen.

Naarmate men hoger geplaatst is, of belangrijker werk verricht, moet de idee van dienstverlening aan de maatschappij steeds sterker gaan spreken. Vooral zij, die met leiding van anderen belast en daardoor veelal met macht over anderen bekleed zijn, kunnen hun functie alleen goed en humaan uitvoeren, als zij er zich terdege van bewust zijn, dat die macht hun niet is gegeven ter meerdere eigen glorie of voordeel, doch om anderen te dienen. En dit geldt in het bijzonder voor de leiders van het openbare en het bedrijfsleven. Zij kunnen hun taak niet goed volbrengen, als zij er zich geen rekenschap van geven, dat zij in de eerste plaats een dienende functie hebben, dienstbaar aan de mensen, die onder hen geplaatst zijn en die vertrouwen in hen hebben, en aan de maatschappij in haar geheel.

Hij, wiens geboorte met Kerstmis wordt herdacht, is de grootste dienende figuur aller tijden geweest. Hij heeft ten slotte zijn leven gegeven om zijn medemensen te dienen, om hen te verlossen van hun zonden.

Of men in Hem gelooft op de ene of de andere wijze, of wellicht in het geheel niet, het voorbeeld in het dienen, dat Hij gegeven heeft, en zoals dit beschreven is, kan voor een ieder een wegwijzer zijn. En als wij bij ons dagelijks werk, hoe teleurstellend, vervelend en vermoedend het soms ook moge zijn, voor ogen houden, dat niet alleen wij, doch vooral ook anderen aan de resultaten van dit werk vreugde beleven, of nut daarvan ondervinden, dan zal telken dage opnieuw dit werk voor ons een bron van voldoening kunnen zijn.

Moge, met dit voor ogen, Kerstmis 1960 voor u een vreugdevolle tijd zijn.

Kaas

GEEN HANDEN

dan de Uwe

DOOR
K. J. VAN DUREN

En korte historie, die mij juist dezer dagen werd verteld, wil ik u op mijn beurt gaarne als uitgangspunt voor enige overdenkingen voorleggen. Het was in een klein dorp in de westzone van Duitsland dat talloze bombardementen de kern van het plaatsje met o.a. de dorpskerk tot de grond toe hadden vernield. Nadat geruime tijd de dorpsgenoten door de omringende puihopen dagelijks herinnerd waren aan de jaren van ontbering en ellende, werd besloten het kerkje zo getrouw mogelijk te herbouwen.

Een ding speet de dorpsgenoten wel erg, namelijk dat het hun zozeer vertrouwd staande beeld van Christus volgens de deskundigen niet zou kunnen worden hersteld, aangezien de brokstukken wel zó talrijk bleken te zijn en bovendien dermate verspreid en beschadigd waren, dat aan reconstructie ervan niet viel te denken.

Een groep jongeren echter legde zich bij deze besissing niet neer en besloot in de vrije tijd zorgvuldig het verzamelde puin te onderzoeken en zodoende tot een zo volledig mogelijke restauratie ook van het Christusbeeld te komen. Maandlang werd voorzichtig en ijverig door deze jongelui gespeurd en zowaar, de geduldig en vol vertrouwen geleverde inspanningen werden beloond. Men kon bij stukjes en beetjes de delen bijeenvoegen om ten slotte tot grote voldoening van de hele dorpsgemeenschap het gerestaureerde beeld de ereplaats in het nieuwe kerkgebouw te geven.

Een teleurstelling overschaduwde echter dat gebeuren. Ondanks het nauwgezet zoeken waren de handen onvindbaar gebleven, dus werd het beeld uiteindelijk geplast... zonder de handen...

De onvolkomenheid van hun Christus-beeld raakte in de wijde kring bekend, maar bleef voor de dorpsgenoten zonder meer een teleurstelling, waarin men voorlopig maar berustte. Niet lange tijd later kwam echter het beeld plotseling in het midden der belangstelling te staan, toen een Amerikaanse soldaat in het dorpje vertoefde, de kerk bezocht en daar de geschiedenis van het beeld te horen kreeg. Het ontbraken der handen greep hem aan; na enige dagen keerde hij terug met een flink stuk karton, dat hij aan de voet van het beeld plaatste, voorzien van de tekst die vertaald luidde: „Ik heb geen handen dan de Uwe“.

Mag ik u zeer persoonlijk hier de vraag voorleggen, welke betekenis wij kunnen geven aan deze symboliek? Ik bedoel niet ons te verdiepen in theologische beschouwingen. Neen, die eenvoudige soldaat dacht naar mijn mening meer in termen van praktisch christendom.

„Geen andere handen dan de Uwe“, ofwel het is slechts met medewerking van onze handen, dat iets in de geest van het christendom zal worden uitgedragen. Voor welke taak stelt ons dit? Is het niet onze plicht als mens ons toch ergens medeverantwoordelijk te achten voor het gebeuren om ons heen? Aanvaardden wij alles rondom ons als vanzelfsprekend en onveranderbaar, wij zouden ons leven terugbrengen tot het niveau van de vegeterende plant of het slechts instinctief handelende dier.

Natuurlijk kunnen wij als enkeling weinig invloed hebben op de ontwikkeling van bij voorbeeld de internationale verhoudingen. Toch vraag ik mij af, of een sterk bewustzijn van de betekenis der tegenstellingen ons niet geraden is. Wat geeft het, of wij de kranten lezen over de ideologische strijd tegen het Oosten, wanneer wij de elementaire vrijheden van de mens, die wij in onze westerse beschaving zo voorstaan, niet beseffen. Het respect voor de individu, zijn recht op waardering en erkenning als enkeling, op ontplooiing en groei van zijn persoonlijkheid zijn geen leuzen, waarmee men kan volstaan ze op banieren en in wetstegeels vast te leggen. Het waarachtige bestaan van deze grondgedachten zal moeten worden teruggevonden en herkend in het gewone, alledaagse leven van onszelf.

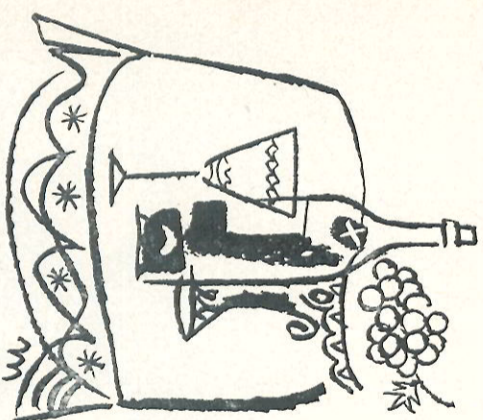
Wij zijn niet klaar met ons afwachtdend te scharen onder een gezag, onverschillig of dat een gezag betreft, dat wij als gegeven hebben aanvaard, of dat wij op welke wijze dan ook zelf hebben aangeveld.

Met alleen het bestaan van een organisatie komen wij er niet. Organisaties zoals in onze kerken, in landelijke en gemeentelijke bestuursvorm, ook in onze bedrijven, verenigingen en verbonden... wij kennen er velen. Nergens zullen de gezagdragers alléén tot grote dingen kunnen komen; zij kunnen spetregels geven, controle uitvoeren, ja zelfs klemmend aandringen op naleving met behulp van beloningen, prestatieprikkels en ook bestraffingen, doch alle maatregelen werken weinig of niets uit, wanneer de geest van de organisatie of van de gemeenschap bij de individuele leden ervan niet bewust leeft en een dagelijks richtnoer is voor hun handelen.

Ook in de bedrijfsgemeenschap is naast een aantal formele mogelijkheden, zoals opdracht, taakstelling, beloning, nog een zo enorme ruimte, die wij persoonlijk vulen met onze zeer eigen contacten. Aan deze vulling heeft iedere bedrijfsgenoot volledig zijn deel! Ieder is in staat door belangstelling en aandacht, door moeite te doen terwille van de ander, inhoud te geven aan dat begrip „werksteer“.

Wij allen, wel en niet-kerkelijken, worden in deze tijd door het alom in de westerse wereld wakker geroepen beeld van de gebeurtenis te Bethlehem op onze taak gewezen ten aanzien van onze „naasten“. Tevens is daartoe! Naar aanleiding van het verschijnen van dit kerstnummer van ons vertrouwde persoonsorgaan met nadruk op de opdracht voor ieder van ons attent te worden gemaakt, moge de strekking zijn van deze bijdrage. Slechts door ons aller handen.....

Ik wens u allen met de uwen een goed kerstfeest en een gelukkig nieuwjaar.

VIVE LE VIN

de

La France

Tweeduizend jaar geleden nam de cultuur van de wijn een aanvang in de streken, die bestemd waren later het eerste wijnland van de wereld te worden: Frankrijk.

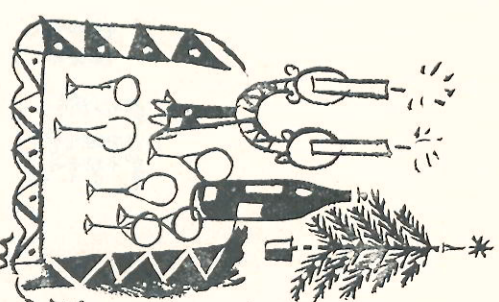
Ook hier bewijzen tal van voorvallen en uitspraken, van oude en jonge datum, bekendheid met de heilzame werking van de wijn. Een oude legende uit de mythische tijd van koning Dschemschid ondersteunt dit.

Wanneer de druiven rijp waren genoot de koning van deze kostelijke vruchten. Men kon ze niet lang bewaren, zodat de koning bevel gaf ze uit te persen en hem dagelijks een beker van het sap te brengen. Doch het sap smaakte de koning reeds spoedig niet meer; hij verklaarde dat het gisting was geworden, zodat het vat in een afgelegen hoek van het paleis werd weggezet.

In het paleis leefde ook een beeldschone jonge slavin, die aan ondraaglijke hoofdpijnen leed. Zij besloot een einde aan haar leven te maken. Zij kende het vat met zijn gistinge inhoud en dronk ervan. Maar zij stierf niet. Integendeel, zij bemerkte dat de hoofdpijn die haar kwelde volkomen verdween. Dus dronk zij er meer van en genoot van een diepe slaap, die haar vele dagen achtereen had ontbroken. Toen zij ontwaakte had zij haar gezondheid hertrouwen. Het geval kwam koning Dschemschid ter ore, die zich zeer verheugde en bevond dat deze nieuwe drank tot heil der mensheid was ontstaan, omdat hij zieken gezond kon maken.

Inderdaad, het ging vanzelf: Dschemschids druivensap werd wijn. Zo ging het in zijn tijd en zo gaat het tegenwoordig nog. In 1933 ondertekenden 259 professoren en artsen een verklaring die als volgt luidde: Een matig wijngebruik schaadt de gezonde mens niet en behoort hem dan ook geenszins te worden ontraden. Een goed glas wijn tijdens of na de maaltijd genomen, zal, door de maag tot verhoogde werkzaamheid aan te zetten, een gebrekkige eetlust kunnen verbeteren en aldus de algemene gezondheidstoestand gunstig kunnen beïnvloeden. Menigmaal zal de wijn het leven van de zieke niet slechts kunnen verangenameken, maar ook in bepaalde geneeskundig vast te stellen gevallen zijn aandeel hebben in de verbetering van de ziekte-toestand.

Het bovenstaande is met het oog op de naderende feestdagen een prettig geluid. Er zijn steeds meer huisgezinnen die, indien zij niet in een restaurant gaan eten, de maaltijd thuis zo feestelijk en gezellig mogelijk proberen te maken. Het cachet van zo'n feestdag wordt nog verhoogd, indien men bij kaarslicht dineert en dit vergezeld laat gaan van een goed glas wijn.

Goede wijn drinken kan een kwesette zijn van weinig; soms van wat meer geld. Maar u moet de wijn geven wat hem toekomt, namelijk de zorg die hij vraagt tot het ogenblik dat hij van de fles in het glas is overgegaan. Mag ik u hierbij helpen?

Het dient aanbeveling de door u uitgezochte wijn(en) een paar dagen van te voren te kopen bij uw wijnhandelaar. Bewaar de fles(sen) rechtop in uw kelder zodat de wijn op temperatuur kan komen, maar niet al te dicht bij de kachel. Beter een wijn iets te koel serveren dan te warm; bij een warme wijn treedt het zuurgetal te veel op de voorgrond. Verwijder nooit de gehele capsule, dat staat lelijk. Snijd haar af boven of onder de ring aan de hals van de fles. Reinig dan zo nodig de bovenzijde van de kurk en de fles van buiten. Draai de kurktrekker langzaam en rechtstandig midden in de kurk tot het einde. Trek krachtig doch kalm en beheerst, zonder schokken of schudden. Schenk voorzichtig met het etiket boven.

U zult zich misschien afvragen welke wijn moet ik schenken? Welnu: aan de gewone dis zal men als regel maar één wijn schenken, nl. bij een vismaal een witte, bij vlees een rode wijn. Aan de hand van onderstaand schema kunt u zelf uw wijn kiezen:

Wilt u, mevrouw, uw huisgenoten eens verrassen? Probeer dan eens een lepel sherry in de soep, een schent rode wijn in de vleesjus. Maak eens een wijnsaus van een rode of witte Bordeaux plus de nodige kruiden.

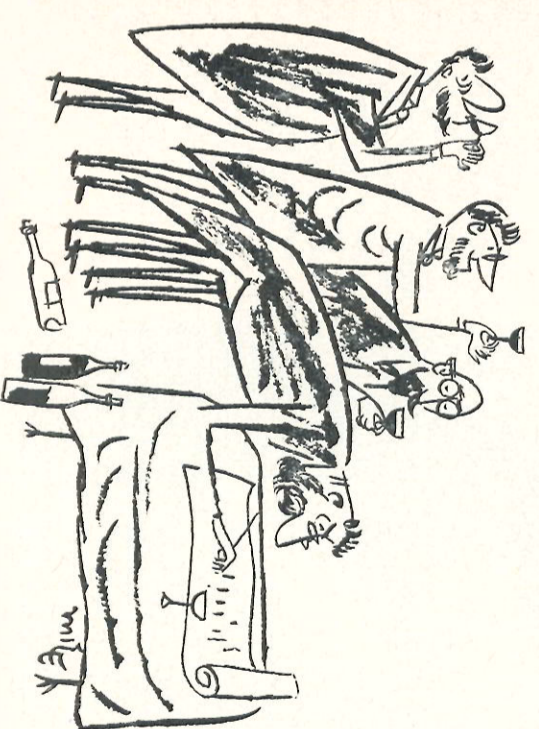
En nu de tafel:

Zorg allereerst voor smetteloos tafellinnen, glanzende borden en schalen, blinkend bestek en flonkerend glaswerk (Gildeglazen).

Dan komt vanzelf de conversatie, die onmisbare factor voor een geslaagd samenzijn.

Ik wens u prettige feestdagen en een smakelijk eten.

C. Ph. Arnoldus.

Bijbel

Kunst

En

Indien u wel eens in de Bijbel leest, zult u tot de ontdekking komen, dat veel gebeurtenissen, waarover u wellicht zelfs gehele boeken hebt gelezen, in de Bijbel slechts zeer summier worden aangeduid. Neem bij voorbeeld de vlucht naar Egypte. In het evangelie van Mattheus staat slechts deze regel: „En hij stond op, nam het Kind en zijn moeder tot zich in de nacht en vertrok naar Egypte.” Zo is ook het kerstverhaal eigenlijk in slechts 12 teksten van Mattheus verteld.

Nu is speciaal het verhaal der Wijzen uit het Oosten in de loop der eeuwen gegroeid. Zo wordt nergens vermeld dat er drie Koningen waren. Er wordt slechts gesproken van enige wijzen en uitsluitend het feit dat zij goud, wierook en mirre brengen, duidt op het getal drie. Ook de namen Melchior, Caspar en Balthasar zijn pas later ontstaan, waarbij Caspar de Mooor en Melchior de oudste koning is.

Uiteraard leent het onderwerp zich bij uitstek voor de schilder- en beeldhouwkunst. Men vindt in de verschillende tijden steeds een aantal overeenkomsten in de wijze van uitbeelding. Vrijwel altijd worden de figuren van het Kind, Maria en Jozef eenvoudig gehouden, terwijl de Wij-

zen of Koningen in de loop der tijd met meer praacht en praal worden uitgebeeld.

In de vroege kunst waren dit vaak altaarstukken, soms vrij naief, met een achtergrond van een Hollands of Vlaams landschap. Met de „Couleur locale” nam men het niet zo nauw. Later, toen niet meer de kerk, maar een partitculier de opdracht verstrekte, schroomde de opdrachgever niet zich zelf als één van de Koningen te laten uitbeelden. Vooral in Italië was dit heel normaal.

Of dit ook het geval is geweest bij het gereproduceerde schilderij van Abraham Bloemaert weten wij niet. Hij werd geboren in 1564 te Gorinchem en hij werkte vanaf 1583 te Utrecht. Hoewel een zeer verdienstelijk schilder, kan men hem echt niet één der groten van de zeventiende eeuw noemen, maar dit schilderij is wel een typerend voorbeeld voor de opvattingen uit die tijd van het kerstgebeuren.

De ster ontbreekt niet; ook wordt Jozef zoals gewoonlijk slechts een bescheiden plaats toebedeeld. Maria is zeer knap en devoot.

In het werk is duidelijk een Italiaanse invloed te bespeuren. Bloemaert heeft de Italiaanse trant van

werken wellicht leren kennen door zijn zoon Hendrik, die eveneens schilder was en waarvan bekend is, dat hij Italië bezocht. De praacht en praal der Koningen op het rechter gedeelte van het schilderij brengt echter het gevaar met zich mede, dat Melchior de meest dominerende figuur wordt, hetgeen toch waarschijnlijk niet de bedoeling van de opdrachgever is geweest, tenzij Melchior op de opdrachgever lijkt.

Ook heden ten dage blijkt het onderwerp nog zijn bekoring te hebben voor beeldende kunstenaars, zij het in veel mindere mate bij de schilders. Het maken van poppen, speciaal voor films en poppenspelen, is de laatste jaren als uitdrukking-mogelijkheid weer veelvuldig toegepast. Ook de televisie maakt veel gebruik van dit medium. Daarom leek het ons goed niet een modern schilderij, maar een poppen-kerstgroep, vervaardigd door meijuffrouw Haans van Eck te Amsterdam, als tegenhanger af te beelden.

Helaas was een kleurenproductie niet mogelijk; dit zou natuurlijk de expressie aanzienlijk hebben verhoogd.

Er gaat in het maken van deze poppen zeer veel tijd zitten; vooral

het modelleren van de gezichten door het inmaaien van watten en het minnuteuze bestikken met kraaltjes en pareltjes van de mankeis der koningen, vergen veel tijd. Er werd echter met dezelfde grondige manier bekendheid in de zeventiende eeuw deed. Ook nu weer — en zelfs nog sterker — de eenvoud van Maria, Jozef en de herder tegenover de praal der Koningen. Voor hen, die het verhaal van de Wijzen niet kennen — en dat zijn er meer dan u denkt — laten wij het hier tot slot volgen.

Zij gingen naar Koning Herodes te Jeruzalem en vroegen naar de juist geborenen Koning der Joden, want zij hadden zijn ster in het Oosten gezien. En Herodus zeide: „Gaat en doet nauwkeurig onderzoek naar het Kind en zodra gij het vindt, bericht het mij, opdat ook ik Hem hulde ga bewijzen.” Herodus was echter van plan het Kind te doden. Zij vonden het Kindeke, boden hun schatten aan en van Godswege in de droom gewaarschuwd, om niet tot Herodus terug te keren, trokken zij langs een andere weg naar hun land terug.

J. J. van Klink.

HET WERK VAN DE ONDERNEMINGSRADEN

door
A. D. VAN DER KADE

Eigenlijk moest het overbodig zijn u een overzicht te geven van het werk van de ondernemingsraden in het jaar 1960. Als het goed was, moest iedereen zó staan te dringen om te weten wat deze, voor iedere VDF-er zo belangrijke instelling, doet, dat u beter kon vertellen wat er alzo was gebeurd, dan de ondernemingsraden zelf.

De praktijk blijkt echter anders te zijn. Op de voor de werkers van het complex Maanweg op 24 juni belegde voorlichtingsavond voor personeelsleden verschenen twee, zegge en schrijfje twee belangstellenden. Daarom zullen we ook hier het overbekende spreekwoord van Mohammed en de berg toepassen en u vertellen hoe de ondernemingsraden te werk zijn gegaan.

Uiteraard is het werk van een ondernemingsraad zeer verschillend. Er is, laten we zeggen het kruiwelwerk; kleine zaken, die met de afdelingschef of afdelings-Arbeid rechtstreeks tot een oplossing gebracht worden; persoonlijke kwesties, die over het algemeen ook na behandeling met afdelingschef en afdeling Arbeid hun besluit krijgen; zaken, waarbij de ondernemingsraden in-direct zijn betrokken, zoals bijvoorbeeld de regeling arbeidsvoorwaarden voor week- en maandloners en de grote zaken, kwesties van algemene aard dus, die ingrijpende veranderingen te weeg kunnen brengen.

Uiteraard zal het kruiwelwerk u niet interesseren. De persoonlijke kwesties misschen wel, maar die zijn van dermate vertrouwelijke aard, dat wij ze u niet vertellen. Blijven dus weer de algemene kwesties, die direct op het terrein van de ondernemingsraden liggen. Hiervan hebben de ondernemingsraden in het afgelopen jaar wel het een en ander kunnen afhandelen.

Allereerst is daar de regeling van de kasverschillen. Een kwestie, die reeds jaren de aandacht had en waarvoor in het afgelopen jaar een regeling werd gecreëerd, waardoor het nu mogelijk is dat geconstateerde kasstekorten, na onderzoek, niet voor rekening van de kassier komen.

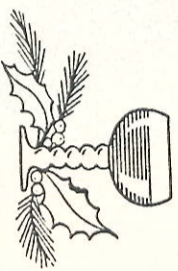
Dan is tot stand gekomen de regeling reiskostenvergoeding. Tot op het tijdstip van invoering van deze regeling was de vergoeding eigenlijk een voor velen min of meer vaag begrip, waarbij levens in het geheel niet vaststond, wanneer een tariefverhoging van de te gebruiken openbare vervoermiddelen voor rekening van de werkgever, dan wel werkemer was. De nieuwe regeling regelt zowel de grootte van de vergoeding als het tijdstip, dat tariefverhogingen voor rekening van de werkgever zullen gaan komen. Voor de forensen onder het personeel is deze regeling een grote vooruitgang.

Is laatste punt, dat wij hier willen aanhalen — en waarvan wij echt wel kunnen zeggen dat het het beste is — is de afschaffing van de wachttag.

Een ieder zal het met ons eens zijn, dat de wachttag voor de uurloners in feite een historisch gegroeid sociaal onrecht was. Bij Van der Heem N.V. bestaat dit met ingang van 1 januari 1961 niet meer. De Ondernemingsraad had deze zaak al geruime tijd in studie en stelde een uitvoerig rapport samen, waarin zij de aandacht op dit punt vestigde en een methode aangaf hoe de afschaffing van de wachttag was te verwezenlijken. Half oktober zond zij dit rapport aan de directe. 1 November verklaarde de directie dat zij de kwestie in studie had en 23 november werd de Ondernemingsraad de mededeling gedaan dat met ingang van 1 januari voor het complex Maanweg de wachttag werd afgeschaft; even later werd dit ook van toepassing voor de ENAF en Van der Heem Utrecht. U ziet, dat eerlijkheidsliefde deze regeling nu niet bepaald door de Ondernemingsraad uit het vuur is gesleept, maar dat haar initiatief voor een groot deel debet is aan het tot stand komen van de regeling.

IN HET AFGELOPEN JAAR

Wij willen het hierbij laten. Misschien had u gehoopt, dat in het afgelopen jaar meer zou zijn bereikt? Wij kunnen u verzekeren dat u de enige niet bent. Desondanks bekijken wij het afgelopen jaar met enige trots vanwege de bereikte resultaten. Of u het hiermee eens bent zal het volgende jaar blijken. Dat is weer een belangrijk jaar in de geschiedenis van de ondernemingsraden van Van der Heem. Dan wordt de 4e ondernemingsraad gekozen. Gekozen door u. Aan u zal dus de taak zijn uw stem zodanig uit te brengen, dat de komende Ondernemingsraad beter (of moeten we zeggen nog beter) werkt dan de huidige.

ADÉ DAN...

AFSCHEID VAN

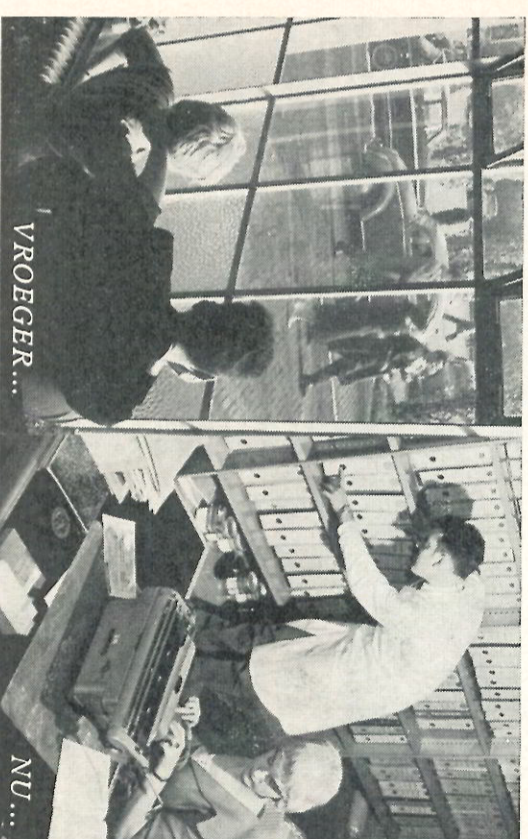
WAMPIE en WILLEM

Het is met weemoed in het hart En Quink-inkt in de pen, Dat ik deez' afscheidsgeregels schrijf, Daar ik aan 't einde ben Van goede raad, die ik u gaf In enkele weken tijds. Ik vond het echt een leuke job En hoop: 't was wederzijds. Misschien was ik een keertje scherp, Een keer wat overdreven En dacht u van mijn wijze raad: Je moet leven en laten leven. Wanneer ik echter met mijn spel Van plaatjes en wat woorden Bereikt heb, dat u aandacht schonk Aan feiten, die ons stoorden Bij het veroveren van de tijd Voor werktijdverkorting, Dan ben ik dubbel-dwars tevree, Dat ik niet uitsluitend bot ving.

Tja, lezers wel, dat was het dan Ik ga nu gauw verdwijnen en neem mijn zuster met mij mee Om nooit meer te verschijnen. Nou... „nooit meer“ is een sterk woord Want: gebeurt er ooit een rampie Waarbij ons hulp van node is, Roep: „Willem“ en roep: „Wampie“ En zie als een gelaarsde kat Staan wij u weer terzijde Met raad en daad. Tot zolang dus: De groeten van ons beiden.

Wampie & Willem.

HOE WAMPIE en WILLEM HUIN VRIJE ZATERDAG VERDIENEN

VROEGER...

NU...

en daardoor STRAKS.

Louis Braille

De honderden leesalen en bibliotheken die ons land telt, lopen vaak sterk uiteen. Maar in één opzicht lijken ze toch heel veel op elkaar: haast altijd zijn het eilandjes van rust en stilte.

Van deze traditionele „bibliotheeksteer“ vindt u niets wanneer u de bibliotheek binnenstapt, die is gevestigd in een oud patriciërshuis aan de Noordwal nr. 7 in Den Haag. U krijgt er eerder de indruk van een druk, efficiënt werkend expeditiebedrijf.

Op de boeken zelf lijken heel weinig op onze normale „zwart-wit-boeken“. De Bijbel bijvoorbeeld bestaat uit niet minder dan 69 zware ingebonden delen in brailleschrift, delen van 40 cm hoogte die met elkaar op de boekenplank een ruimte van 3½ meter in beslag nemen.

De naam brailleschrift wijst erop dat we bij een blindenbibliotheek op bezoek zijn, en wel de oudste van ons land, namelijk de Nederlandse Blindenbibliotheek, die ruim 65 jaar geleden werd opgericht. Vóór het werk van deze bibliotheek nader gaan bekijken, eerst iets over de man die de blinden de weg tot het boek heeft geopend.

Louis Braille werd in 1809 in een klein dorpje niet ver van Parijs geboren. Kort voor zijn derde verjaardag overkwam de kleine Louis een ongeluk, waardoor hij aan beide ogen blind werd. Toen Louis 10 jaar was geworden, besloten zijn ouders hem naar een in Parijs gevestigde school voor jonge blinden te zenden.

Louis Braille

Weldra werd hij hier een van de beste leerlingen.

Al spoedig bleek ook zijn grote aanleg voor het orgelspel. Op 16-jarige leeftijd werd hij benoemd tot organist van een der Parijse kerken.

Later ging Braille lesgeven op het blindeninstituut en daarbij werd hem duidelijk hoe bijzonder moeilijk het voor velen was om het bestaande blindenschrift onder de knie te krijgen. Dit was in die tijd het rellétschrift, waarbij gewone lettertekens van groot formaat in spiegelbeeld in dik papier werden gedrukt, zodat de verhogingen aan de andere kant van het papier met de vingers konden worden afgetast.

In 1826 hoorde Braille dat een voornamig kapitein een soort „nachtschrift“ had ontworpen, bestaande uit een verzameling van punten, streepjes en cirkeltjes, die met een scherp voorwerp in dik papier konden worden gekrast en die elk een bepaalde betekenis hadden. Een cirkel met een punt erin bijvoorbeeld was een aanduiding voor: we zijn omringeld. Een enkele punt betekende het bevel: „voorwaarts“, en het trek- en trekken werd door twee punten aangegeven. Soldaten, die een dergelijk bericht kregen, konden het 's nachts ontcijferen door de codetekens met hun vingers te betasten. Dit systeem wilde Braille gebruiken voor het blindenschrift. Na jarenlang proberen en zoeken deed hij zijn geniale vinding. Met behulp van zes punten, in twee rijen van drie verticaal naast elkaar gezet, ontwierp hij het brailleschrift, dat niet alleen door blinden kan worden gelezen, maar ook zonder grote moeite door hen kan worden geschreven.

Wie denkt dat het puntenschrift spoedig algemeen toegepast zou worden, vergist zich. Zelfs na demonstraties wilden de autoriteiten niet geloven in de waarde van Braille's vondst.

Aan een van zijn blinde leerlingen, Therese von Kleindert, die zich een grote naam als pianiste heeft verworven, is het te danken dat Braille aan het eind van zijn leven toch nog de overwinning van zijn schrift heeft mogen beleven. Na afloop van een concert dat door haar in een der Parijse salons werd gegeven, hield zij een korte toespraak: „Niet ik ben het die vanavond voor u gespeeld heeft, maar een teleurgesteld en gebrooken man. Velen uwer kennen Louis Braille als een groot pianist, maar welingen als de persoon die ons blinden licht heeft geschonken“.

Deze woorden hadden tot gevolg dat er heftige aanvallen werden gedaan op de directeur van het blindeninstituut, die Braille verboden had pogingen te doen om zijn schrift verdere uitbreiding te geven. Bij de Franse regering werd een voorstel ingediend om Braille voor zijn „verdiensteftelijk onderzoek“ een beloning te geven. Deze weigerde echter het bedrag. De nog maar 40-jarige man was door de teleurstelling en door de spanning waaronder hij jaren geleefd had, zo verzwaakt, dat hij zich reeds meer en

meer uit de wereld begon terug te trekken. In alle stilte overleed op 6 januari 1852 deze weldoener der blinden. Maar zijn werk leefde voort. Door zijn eenvoud en praktische bruikbaarheid heeft het brailleschrift op den duur alle andere systemen van blindenschrift verdrongen.

De Nederlandse Blindenbibliotheek bezit ruim 35.000 omvangrijke braillebanden, waarin ± 9000 boeken zijn verwerkt. De stellingen in het oude pand zijn dan ook overvol.

Het boekenbezit omvat niet alleen gezellige ontspanningslectuur, maar even goed werken uit de moderne literatuur in binnen- en buitenland.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p
q	r	s	t	u	v	w	x	y	z						

Het Braille-alfabet

Voor het „vertalen“ van onze zwart-wit-boeken in het brailleschrift wordt de bibliotheek geholpen door een legertje van ongeveer 250 vrijwilligers. Een deel van hen werkt nog volgens de oude methode, waarbij met een prikken de letters van het brailleschrift in spiegeltje beeld punt na punt in de achterkant van een vel braillepapier worden gedrukt. Veel sneller gaat het werken met een braille-schrijfmachine, waarvan de aanschaffingskosten echter vrij hoog zijn.

Zijn de losse bladen gecorrigeerd, dan worden ze in een eigen bindertje in de zwarte braillebanden gebonden, en nadat ze op hun rug een nummer in zwart-schrift en brailleschrift hebben gekregen, vinden ze een plaats in de stellingen.

Ook studerende kunnen bij de bibliotheek terecht. Zowel voor studieboeken in vele moderne talen — o.a. ook Russisch — als voor die in psychologie, filosofie, geschiedenis, sociale wetenschappen enz. Het snel groeiende aantal blinden dat een middelbare of een hogere opleiding volgt, doet de behoefte aan nieuwe studiewerken hard toenemen.

De ruim 900 lezers van brailleboeken wonen voor het grootste deel in Nederland. Maar de zware banden vinden ook hun weg naar het buitenland, zelfs tot in Zuid-Afrika en Indonesië toe!

Het is ook mogelijk brailleschrift te drukken. Dit wordt gedaan met het tweemaandelijks verschijnende blad „Nieuws“, waarin de lezers lijsten van nieuwe aanvinsten en andere mededelingen kunnen vinden.

Onder de blinde lezers zijn veel grammofoonplatenliefhebbers, die regelmatig het braille-mandblad „Luister“ toegesonden krijgen. Op de braillepers worden verder o.a. gedrukt „De Verkanner“, een populairwetenschappelijk mandblad, „De Blindenbode“, het orgaan van de Nederlandse Blindenbond en enkele periodieken die worden uitgegeven door de Nederlandse Vereniging van Esperantisten.

Voor een steeds grotere groep blinden betekent het brailleboek en het brailletijdschrift niet alleen een middel tot ontspanning en een bron van levensvreugd, maar ook een middel dat hen in staat stelt, ondanks hun ernstige handicap, een nuttige plaats te verwerven in het maatschappelijk leven.

Tot voor kort was de blindenbibliotheek uitsluitend een braillebibliotheek. Door de moderne techniek, die ons de geluidsband heeft geschonken, is dit in enkele jaren radicaal veranderd.

Louis Braille is de man die licht heeft gebracht in het leven van talloze blinden, doordat hij hun de weg tot het boek heeft geopend.

Toch zijn er grenzen aan de mogelijkheden van het brailleschrift. Velen die op latere leeftijd blind zijn geworden, blijken niet meer in staat zich het lezen en schrijven van het blindenschrift nog eigen te maken. En voor studerende is het feit, dat veel gebrailleerde studieboeken snel verouderen en daardoor waardeloos worden, een grote moeilijkheid.

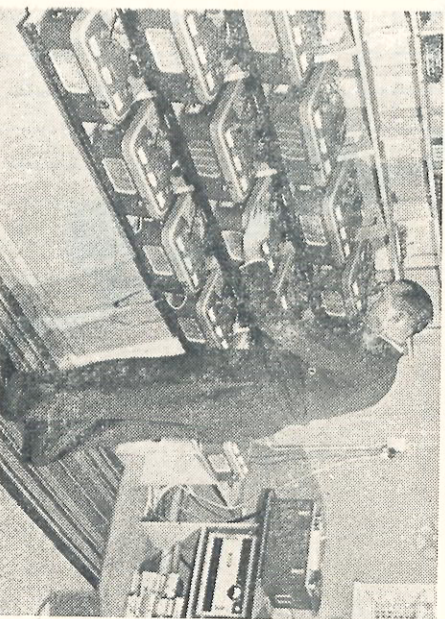
Deze bezwaren kunnen overwonnen worden dank zij de geluidsband, waarop het gesproken woord kan worden vastgelegd. De Nederlandse Blindenbibliotheek heeft de mogelijkheden, die de geluidsband voor blinden biedt, met beide handen aangegrepen.

Nadat een voldoende aantal boeken op de geluidsband was opgenomen, kon in het voorjaar van 1959 een begin worden gemaakt met het uitlenen van gesproken boeken. Reeds in september van datzelfde jaar heeft de uitleening van gesproken boeken die van brailleboeken in aantal overvleugeld en de leiding van de bibliotheek is er stellig van overtuigd, dat binnen afzienbare tijd het aantal uitleningen van gesproken boeken vele

De blinde geluidstechnicus en zijn assistent zorgen ervoor dat de voorgelzen boeken worden opgenomen op een zogenaamde moeder-geluidsband. Van deze moederband worden vijf kopieën gemaakt, zodat verschillende blinden tegelijk van één boek kunnen genieten. Ook studieboeken worden meer en meer op

post met dagelijks een gewicht van vaak meer dan 100 kg binnenbragt. Heel belangrijk is dat de P.T.T. het werk voor de blinden steunt door de braillepost en de geluidsbanden tegen het uiterst lage tarief van 1 cent per kilogram te verzenden.

In de postkamer heeft men 's ocht-

In de reproductie-afdeling wordt van de gesproken kranten een groot aantal kopieën gemaakt.

de band vastgelegd. Het grote voordeel hiervan is, dat bij een herdruk de geluidsbanden zonnodig zonder veel kosten aan de nieuwe druk kunnen worden aangepast.

In samenwerking met de braille-afdeling van de Openbare Leeszaal en Bibliotheek te Amsterdam en de Christelijke Blindenbibliotheek aldaar, wordt sedert 1958 een gesproken krant uitgegeven. Nederland is hiermee het eerste land ter wereld, dat op deze wijze de blinden in de gelegenheid stelt op de

Drukte in de postkamer, waar Braille-boeken en geluidsbanden voor verzending worden gereedgemaakt.

maten dat van brailleboeken zal overtreffen.

Voor het vastleggen van het gesproken woord heeft men thans de beschikking over een moderne studio. Uit een grote groep vrijwilligers zijn door een paar leden van de hoorspelkern der Nederlandse Radio Unie ruim 40 personen gekozen, die voldeden aan de hoge eisen die men aan een goed „lezer“ mag stellen.

hoogte te blijven van alles wat zich in hun eigen land en in de wereld afspeelt. Het „Algemeen Gesproken Weekblad voor blinden“ geeft vooral een samenvatting van datgene wat niet door de radio wordt uitgezonden.

Brailleboeken en geluidsbanden; daarvoor wordt het werk in de blindenbibliotheek voornamelijk bepaald. Dat werk begint vroeg in de ochtend — soms al om 7 uur — als de P.T.T. zakken vol

tends handen vol werk met het uitpakken van de binnengekomen banden. De banden die door lezers zijn aangevraagd, moeten voor verzending worden klaar-gemaakt, evenals de braille-tijdschriften en de geluidsbanden voor de gesproken boeken en de gesproken krant.

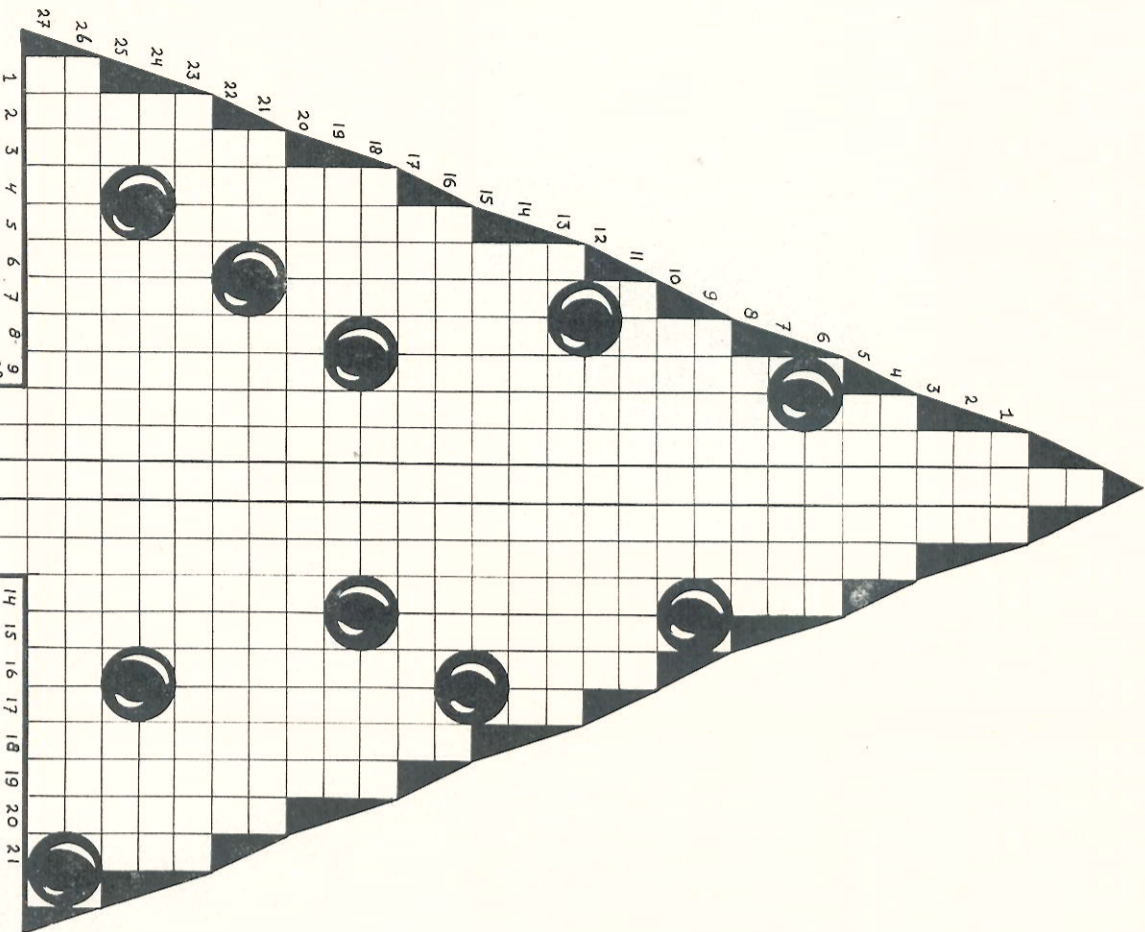
Het werk van de bibliotheek is de laatste jaren enorm toegenomen.

Soms rijst wel eens de vraag, of men de sterke groei niet de ter beschikking staande middelen wel zal kunnen bijhouden. Of de kleine droomwensen — o.a. nieuwe opname-apparatuur voor het gesproken woord, daar de bestaande wegens het intensieve gebruik dringend vervanging behoeft, aanschaffing van een groot aantal braille-schrijfmachines, uitbreiding van het reproductie-apparaat om blijvend te kunnen voorzien in de vraag naar gesproken boeken en tijdschriften en in de toekomst mogelijk uitbreiding van de bestaande behuizing of beter nog de aankoop van een groter pand dat dan geheel kan worden aangepast aan de aard en de toenemende omvang van het werk — wel in werkelijkheid omgezet kunnen worden.

Dankbaar is men voor de hulp die vele vrijwillige brailleleiders en lezers reeds bieden.

Dankbaar ook voor de geldelijke steun, die door de overheid en door de in 1958 opgerichtte Vereniging Vrienden van de Nederlandse Blindenbibliotheek wordt gegeven.

Wat blind zijn betekent, kunnen wij mensen die over ons normale gezichtsvermogen beschikken, nooit ten volle beseffen. Een bezoek aan de blindenbibliotheek maakt ons echter duidelijk, dat het verkeerd is de blinde te beschouwen als een volkomen hulpeloos wezen. Ons beklag heeft de blinde niet nodig. Hij heeft recht op onze steun, die maakt dat er ook voor hem een lichtend perspectief kan zijn.

KERSTPUZZEL

De horizontale nummering vindt u links naast de tekening; de verticale nummering staat aan de onderkant van de tekening; de invulling moet van boven naar beneden geschieden.

Bij juiste oplossing van deze puzzel ontstaat in het hart van de boom een wens, die u apart bij de oplossing moet vermelden.

En wij wensen u veel plezier en een goede kans op de prijzen: 1e prijs f 25,—, 2e prijs f 20,—, 3e prijs f 15,—, 4e prijs f 10,—, 5e en 6e prijs f 7,50, 7e, 8e en 9e prijs f 5,—.

Oplossingen moeten uiterlijk dinsdag 11 januari 1961 in het bezit zijn van mej. Hartsuiker, redactie VDH-tje.

van zijn; 32. bezittelijk vnw. — nijverheids-
onderwijs (ark.); 33. communistische vakorga-
nissatie in Frankrijk (ark.) — boom.

Verticaal van boven naar beneden:

1. titel; 2. rafel; 3. laatste kwartier (ark.) — eveneens — en andere (ark.); 4. gewoont-
lijk — getoefde godsdiens (ark.); 5. ei-
andere (ark.) — mannefrees — titel; 6. vol-
komen hetzelfde — type technische school
(ark.) — alsof (ark.); 7. huwelijksgenoot —
hidperk — boom — alsof (ark.); 8.
sportorganisatie (ark.) — vogel — wis-
seling — open; 9. kleine hoeveelheid — re-
giment; infanterie (ark.) — Indonesische
uit de 2e wereldoorlog (ark.) — jongens-
politieke partij (ark.) — voornamelijk — jongens-
naam; 10. in het jaar onzes Heren (ark.) —
hoog aanzien — Engels bier — Gr. fabeldich-
ter — in de Geest gevormde voorstelling —
aanw. vnw — rivier in Italië — procureur (ark.)
11. autoimporteur (ark.) — telwoord — band
(ark.) — genot (ark.) — gebakken rijst; 12.
vervoersorganisatie (ark.) — teken voor sche-
pen der eerste klasse — kliniker — vervoers-
organisatie (ark.) — vogel — greep — bad-
plaats in Nederland — middel tegen koorts;
13. naam niet bekend (ark.) — Turkse land-
voogd — vereniging van autohandelaren (ark.)
— voelhalvereniging (ark.) — ter plaats
(ark.) — overal snijp; telwoord — eenheid
van arbeid — noodsein; 14. gerangschikt; 15. tel-
woord — vogel — groot — ruzachtig; 16. tel-
woord (duits) — in dit geval (ark.); 17. voor-
zetel — komaan — opperkezaan; 18. rijvel
Solex (ark.) — waterstand — levensomstandig-
heden — peilvrucht — bijwoord (engels); 19.
bijwoord — lichtzinnig — rivier in Italië; 18.
kleinende — waarloos voorwerp — deel van
een meubel (m.v.); 19. bijzonder vakbekwaam
persoon; 20. erg oud — eigen aan de Letten
21. telwoord.

Horizontaal:

1. telwoord; 2. stichting op cultureel en
amusementgebied (ark.); 3. schuurniddel; 4.
meisjesnaam; 5. voor het gerecht roepen; 6.
herrie; 7. werkeheid — wasmiddel; 8. jon-
gensnaam — Turkse landvoogd; 9. ontkenning
— daar — goud (Fr.); 10. ijzerhoudende aard-
korst — naam van oosteuropes land (ark.);
11. astronomisch werktuig — gezinspook; 12.
omlijning — ed interim (ark.) — vordering;
13. kliniker — ter plaatse (ark.) — het Ro-
meine Kijk (ark.) — planterij uit een anji-
verde laten lopen; 14. Indonesisch dorp
verbindingsresidu — secretaris; 15. zwenvoel
— voorn. woordelijk bijw. — tegenstg.; 16.
voegwoord — ramen — aanwijzing — kliniker;
17. schuurniddel — deel van een schaakspel —
in geld bestaande; 18. jongensnaam — hoofd
van het gezin — meisjesnaam — jodlochen;
19. dorvloer — zoals beneden (ark.) — klap
— dorp; 20. lidwoord — vervoersmiddel — voet-
balvereniging (ark.) — wereldorganisatie (ark.)
— titel (ark.) — bekoorlijke vl. geest; 21.
maagenzym — komiek — opstaande rand —
ader — waarnemend; 22. omroepvereniging
(ark.) — voorzetsel — scheepsvloer — brislang
(ark.) — vervoersmiddel — Nederl. Indt (ark.)
— Persoonl. vnw. — aanw. vnw.; 23. radio-
spraker — voorzetsel — Nederl. Indt (ark.)
— echnigevoer — staatsbedrijf (ark.) — jere-
ver; 24. alsof (ark.) — straten — gekuktig bezit
— onbepaald telwoord; 25. kindertoes (ark.)
— straat in Den Haag — vri. dominee — voeg-
woord — in de richting naar — meisjesnaam;
26. week mensgel gekneet — vri. dominee —
ad interim — vordering — spraakklanken
noord oost (ark.) — besmettelijke ziekte; 27.
stijfgenakte melksuubstantie — delstof
dommerik — waarnemend secretaris (ark.) —
wetenschappelijke stichting (ark.) — stichting
op het gebied van beeldtuzending; 28. gods-
dienst (ark.) — plaatsje in Gelderland; 29.
daarboven — daar; 30. voor — rijksvond
(ark.); 31. vertragsapparaat — vervoeging
(ark.); 31. vertragsapparaat — vervoeging